

Radnici u brzjoj hrani na margini u Srbiji: Prijava na pola radnog vremena, nema odmora i bolovanja

<https://biznis.telegraf.rs/info-biz/3314718-radnici-u-brzjoj-hrani-na-margini-u-srbiji-prijava-na-pola-radnog-vremena-nema-odmora-i-bolovanja>

Glavni problem ove grupe zaposlenih je što nisu sindikalno organizovani, te nemaju mogućnost da se odlučnije bore sa neadekvatnim uslovima rada

Već duže vreme polemiše se o radnicima u restoranima brze hrane u nekom drugom kontekstu, u odnosu na ostale zaposlene u ugostiteljskim objektima.

Veliki promet, ali i obim posla - posebno u tržišnim centrima, zatim "žongliranje" između održavanja higijene, ljubaznosti, spretnosti i brzine, zajedno sa napornim tempom i smenama, a nestimulativnom zarada - okidač su za otkaz, ne samo kod nas, već i u svetu.

Oni koji su radili u nekim restoranima brze hrane danas sa gorčinom pričaju o tom iskustvu, jer kako kažu, za "mizernu platu su morali da rade posao za troje", od čišćenja do usluživanja hrane, iako su čistačice regularno zaposlene u ovakvim objektima.

U Sjedinjenim Državama se ovih dana vodi rasprava o minimalnim dnevnicama, odnosno satnicama, a u fokusu su najpre radnici zaposleni u fast food lokalima, kao što je Meksdonalds. Političarka Aleksandrija Okasio-Kortes zalaže se za povećanje minimalne satnice na saveznom nivou.

Mnogo posla, mala zarada

Ona je u svom obraćanju navela da radnici Meka imaju zaradu od 9 do 12 dolara po satu, dok njihove kolege u Danskoj za isti posao dobijaju oko 22 dolara na sat, zajedno sa bolovanjem i plaćenim odsustvom, a sve zahvaljujući naporima sindikata.

Kada je reč o Srbiji, nisu u centru priče samo franšize, već fast food kioska i restorana "ima na svakom koraku", otvaraju ih privatnici koji u tome vide dobru i brzu zaradu. I prodaje se sve: od hamburgera i pića, do pica, pljeskavica i palačinki.

Primetićete da je za takvu poziciju, uslužni rad u restoranu brze hrane - konkurs stalno otvoren, maltene svuda. Ljudi dolaze i odlaze, a ima i onih koji su jednom poslu verni godinama.

Omladina spremna da radi

Kakav je to položaj radnika zaposlenih u restoranima brze hrane u Srbiji? Na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku, zaposlenih u delatnosti pripremanja i posluživanja hrane i pića ima oko 68.470, ali nema preciznih podataka za objekte brze hrane.

Da li je ova grupa radnika, kada govorimo o uslužnim objektima, u težem položaju od ostalih?

- U restoranima brze hrane, po pravilu se zapošljavaju mlađi ljudi, koji taj posao prihvataju kao privremeni - kaže za Telegraf Biznis predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata (ASNS), Ranka Savić.

Naša sagovornica dodaje dalje: "Iz tih razloga pristaju na ponuđene uslove, koji često nisu u skladu sa zakonom. Pošto nisu sindikalno organizovani, oni i nemaju mogućnost da se odlučnije bore sa neadekvatnim uslovima rada i za povećanje minimalne satnice".

Najpoznatiji restoran brze hrane na svom sajtu nudi opciju "Kalkulator zarade", preko kojeg tačno možete da izračunate kolika će vam biti plata, u zavisnosti od toga da li želite stalni radni odnos, ili se zapošljavate preko Omladinske zadruge. Takođe, postoje razlike u odnosu na to da li biste radili 20, 30 ili 40 sati nedeljno.

Ukoliko birate stalni radni odnos i maksimalni broj sati u danu (8) ili sedmici (40), onda vam sleduje mesečna plata od oko 42.000 dinara u prva dva meseca, odnosno blizu 45.000 dinara, nakon završetka obuke. Takođe stoji da se praznici i noćne smene dodatno plaćaju.

Korona kao "opravdanje" za smanjenje plate

Ranka Savić kaže za Telegraf Biznis da ASNS generalno ne zna dovoljno o problemima ove grupe radnika. "Pojedini zaposleni u poznatom lancu fast food restorana u Srbiji, obratili su nam se prošle godine kada im je poslodavac smanjio platu za 20%, pravdajući to korona krizom".

- Rečeno im je da će, ko ne potpiše da pristaje na smanjenje, dobiti otkaz. Kompanija je ovakvu odluku pravdala poslovnim gubicima usled pandemije - dodaje predsednica ASNS-a.

Ono što je sigurno, jeste da zaposleni u restoranima brze hrane ne mogu da imaju manja primanja od minimalne zarade, odnosno od 32.000 dinara. To im garantuje zakon, potvrđuje Savićeva.

Ipak, tu nije kraj problemima.

- Pojedini radnici iz ove grupe su nam se žalili da su prijavljeni na pola radnog vremena i za to primaju oko 20.000 dinara, a pritom rade puno radno vreme. Nemaju pravo na bolovanje, godišnji odmor. Nemaju mogućnost ni zaključenja kolektivnih ugovora, kojima bi poboljšali svoj položaj - ističe sagovornica našeg portala.

Zato je jedino rešenje za sve zaposlene u restoranima brze hrane, dodaje, "da se obrate nekoj sindikalnoj centrali u Srbiji, da nam daju pravnu mogućnost da reagujemo kod poslodavca, da pokrenemo pregovore o zaključenju Kolektivnog ugovora i bitno popravimo položaj ovih zaposlenih".

Još mračnija strana posla

Biznis Insajder je preneo vest, tačnije ispovest jedne radnice zaposlene u drugom najvećem lancu brze hrane u Americi. Ona je otkrila sve opasnosti sa kojima se suočavaju oni koji rade u ovakvim uslužnim objektima, i navela da su joj pretili, maltretirali je i čak pucali iz vazdušnog pištolja na radnom mestu.

Takođe su joj mušterije upućivale uvrede, posebno oni koji se protive maskama. "Kažeš im da moraju da stave masku, a oni pobesne i viču kako nemaju kovid-19", navela je Laura Amaro. Opasne situacije dešavale su se i radnicima iz drugih popularnih fast food restorana.

Istraživanje iz 2015, sprovedeno na gotovo 1.500 radnika iz restorana brze hrane, pokazuje sledeće: 12% je izjavilo da je napadnuto na poslu u prethodnoj godini. Prema istoj studiji, 87% njih je doživelo povredu na radu najmanje jednom u 2014. godini.

U 2019. godini Biro za statistiku rada u SAD pruža ove podatke: 99 ljudi, koji rade u pripremi hrane i uslužuju, umrlo je od fatalnih povreda na radu. Tokom 2018, preminulo je njih 100, a pre četiri

godine - njih 89. Amaro kaže da "uprava treba da vrši manji pritisak na radnike, a da se više bavi bezbednošću na poslu".

Želi da lokacija na kojoj nastavlja da radi angažuje čuvara, kao i da uprava obezbedi (pozove) bolničare, ukoliko u budućnosti bude povreda na poslu.

Radnik.rs

Inspektor rada upozorio "Krušik" zbog ugovora na određeno vreme

<http://www.radnik.rs/2021/03/inspektor-rada-upozorio-krusik-zbog-ugovora-na-odredeno-vreme/>

Po prijavi portal Radnik.rs inspekcija rada je sproveda nadzor u Holding korporaciji "Krušik" u Valjevu zbog prijave da ova kompanija zaključuje sa zaposlenima ugovore na određeno vreme na period duži od dve godine.

Inspekcija je ustanovila da je sa pet zaposlenih zaključen aneks ugovora mimo zakona, ali da nema sankcija za kršenje odredaba zakona koje se odnose na zaključivanje ugovora na određeno vreme.

Čekajući ugovor za stalno

Radnik.rs dobio je anonimnu prijavu radnika fabrike za proizvodnju oružja i municije HK "Krušik" da u toj firmi radi duže od dve godine i da još uvek nije dobio ugovor "za stalno" (na neodređeno vreme).

"Radnici strepe zbog otkaza. Radnika koji rade 2-3 godine na određeno ima dosta, to je masovno", kaže on.

On takođe tvrdi da se zarade u ovoj firmi smanjuju, o čemu su pisali mediji. Naime, prema pisanju lista Danas, prema novom kolektivnom ugovoru koji su potpisali reprezentativni sindikati u ovoj firmi plate većine radnika trebalo bi da budu umanjene za 8.000 do 10.000 dinara.

Rad na projektu na određeno vreme

Radnik.rs podneo je prijavu inspekciji rada na osnovu ove prijave kako bi inspekcija utvrdila da li su zaposleni koji imaju ugovor na određeno vreme angažovani u skladu sa Zakonom o radu.

Inspekcija je 25. februara sproveda vanredni inspeksijski nadzor.

U obaveštenju dostavljenom portalu Radnik.rs piše da je po ugovorima o radu na određeno vreme u trajanju dužem od 24 meseca (dve godine) angažovan "veći broj zaposlenih".

Ovi radnici su, kako se dalje navodi, angažovani "za rad na projektu čije je vreme unapred određeno, najduže do završetka projekta, što predstavlja zakonom predviđeni izuzetak od ograničenja trajanja radnog odnosa na određeno vreme od 24 meseca".

Naime, Zakonom o radu predviđeno je da “poslodavac može zaključiti jedan ili više ugovora o radu .. na osnovu kojih se radni odnos sa istim zaposlenim zasniva za period koji sa prekidima ili bez prekida ne može biti duži od 24 meseca”.

Međutim, postoji niz izuzetaka. Jedan od izuzetaka od ovog člana je da ugovor o radu na određeno vreme može da se zaključi za rad na projektu čije je vreme unapred određeno, najduže do završetka projekta.

To znači da zaposleni može da bude angažovan duže od dve godine na određeno vreme ako radi na projektu koji traje duže od dve godine, ali vreme trajanja projekta mora biti određeno.

Upozorenje za “Krušik”, ali nema sankcija

Ipak, inspekcija je ustanovila da nisu svi ugovori na određeno vreme u “Krušiku” zakoniti.

“Inspeksijskim nadzorom je utvrđeno da je poslodavac sa pet zaposlenih po ovom osnovu zaključio ugovore o radu na određeno vreme, sa poslednjim aneksom u trajanju dužem od trajanja projekta na kom su angažovani”, piše u obaveštenju.

U ovim slučajevima kada je ugovor na određeno vreme zaključen suprotno odredbama Zakona o radu, kako se navodi u obaveštenju, smatra se da je radni odnos zasnovan na neodređeno vreme, odnosno radnici bi trebalo da dobiju ugovor “za stalno”.

Ipak, u obaveštenju ne piše da je inspektor naložio poslodavcu da sa tim radnicima zaključi ugovor o radu na neodređeno vreme, već je o tome, kako se ističe, “preventivno upozorio poslodavca”.

U obaveštenju se dalje navodi da za kršenje odredbe zakona koji se odnosi na zaključivanje ugovora o radu na određeno vreme nije predviđena sankcija. To znači da za zaključivanje ugovora na određeno vreme mimo zakona ne postoji kazna za poslodavca, o čemu je Radnik.rs već pisao. U obaveštenju inspektor navodi da radnici mogu da ostvare pravo na ugovor o radu na neodređeno vreme podnošenjem tužbe nadležnom sudu.

“U konkretnom slučaju, 24 zaposlena, kojima je prestao radni odnos na određeno vreme, su, prema podacima dobijenih od poslodavca, već pokrenula takve postupke pred Osnovnim sudom u Valjevu”, piše u obaveštenju inspekcije rada.

Iz kompanije “Krušik” nisu odgovorili na pitanja Radnik.rs u vezi sa ovim inspeksijskim nadzorom.

Radnik.rs je već pisao o inspeksijskim nadzorima sprovedenim zbog zaključivanja ugovora o radu na određeno vreme na period duži nego što je predviđeno Zakonom o radu.

Inspekcija je tako 2019, takođe po prijavi Radnik.rs, sprovela nadzor u jednom paraćinskom preduzeću i zapisnički upozorila poslodavca na obavezu postupanja u skladu sa Zakonom o radu. I u tom slučaju inspekcija rada uputila je radnike da tuže poslodavca.

Radnik.rs je takođe prošlog meseca pisao o radu na određeno vreme u kruševačkoj fabrici “Kromberg & Šubert“ u kojoj tokom nadzora nisu utvrđene nepravilnosti. U ovoj fabrici, prema informacijama iz obaveštenja inspekcije, 699 zaposlenih ima ugovor o radu na određeno vreme.

Postupak protiv kragujevačkog Kliničkog centra zbog kašnjenja zarade obustavljen jer je zastareo

<http://www.radnik.rs/2021/03/postupak-protiv-kragujevackog-klinickog-centra-zbog-kasnjenja-zarade-obustavljen-je-je-zastareo/>

Prekršajni postupak koji je na osnovu zahteva inspekcije rada vođen protiv Kliničkog centra Kragujevac zbog kašnjenja sa isplatom zarada i nedostavljanja obračuna zarada obustavljen je u julu 2020. zbog zastarelosti.

Radnik.rs pisao je u dva navrata o problemu kašnjenja isplata zarada nemedicinskim radnicima u ovoj ustanovi u kojoj tvrde da plate kasne jer se finansiraju iz sredstava ustanove, a ustanova je opterećena ranijim dugovima.

Zastareo prekršajni postupak

Portal Radnik.rs uputio je zahtev Univerzitetском kliničkom centru Kragujevac da dostavi broj rešenja suda kojim je, kako su iz ove ustanove ranije saopštili, obustavljen postupak protiv Kliničkog centra.

Ovaj postupak pokrenut je 2018. godine zbog kašnjenja zarada nemedicinskim radnicima i zbog toga što radnicima nisu dostavljeni obračuni zarade na osnovu kojih radnici mogu da naplate zarade.

Iz Univerzitetског kliničkog centra Kragujevac dostavili su za Radnik.rs Rešenje Prekršajnog suda u Kragujevcu kojim se, kako se navodi u dokumentu, obustavlja prekršajni postupak protiv ove ustanove u julu 2020. zbog zastarelosti.

Prekršajni postupak pokrenut je na zahtev inspekcije rada.

U Rešenju suda se navodi da je prekršajni postupak pokrenut jer Klinički centar nije isplatio zarade za period februar-maj 2018. do vršenja inspeksijskog nadzora u julu 2020. Takođe, kako se navodi, ova ustanova nije radnicima za ovaj period dostavila obračune zarada u kojima bi bilo navedeno obaveštenje da zarada nije isplaćena i razloge zbog kojih nije isplaćena.

Obračuni zarade su, inače, izvršne isprave koje radnicima omogućavaju da preko izvršitelja naplate zarade.

Predviđena kazna za ove prekršaje, prema Zakonu o radu, je za poslodavca od 800.000 do 2.000.000 dinara, a novčana kazna od 50.000 do 150.000 dinara predviđena je za odgovorno lice u pravnom licu, odnosno direktora.

Ipak, kako se navodi u Rešenju suda, prekršajni postupak se ne može voditi ako protekne jedna godina od dana kada je prekršaj učinjen.

Klinički centar je imao obavezu da zarade isplati do 30. juna 2018 i od 1. jula te godine počinje da teče zastarelost, koja je nastupila naredne godine.

Ali problem nije zastareo

O problemu kašnjenja zarada u ovoj ustanovi Radnik.rs je pisao 2018. godine, kada je i sproveden inspeksijski nadzor.

Tvrđnja zaposlenih je tada bila da pomoćnim radnicima, čistačicama i servirkama plata kasni šest meseci, a plata iznosi, kako su tvrdili, svega oko 24.000 dinara mesečno.

Iz Kliničkog centra su tada naveli da je jedan od uzroka kašnjenja isplate zarada višak od 46 radnika koji su primljeni na neodređeno vreme u prethodnom periodu. Takođe, naveli su da ustanova ima dug prema Republičkom fondu za zdravstveno osiguranje u iznosu od 45 miliona, kao i dug za lekove.

Uzroci neredovnog isplaćivanja zarada, kako je pisalo tada u odgovoru, mogu se pronaći u lošem upravljanju Kliničkim centrom prethodnog rukovodstva.

Međutim, problem sa kašnjenjem zarada nemedicinskim radnicima, kako je iz ove ustanove potvrđeno za Radnik.rs, postoji i ove godine jer se njihova zarada obezbeđuje iz sredstava ustanove, a ne iz Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje.

„Teškoće oko otplate dugova iz ranijeg perioda kao i trenutne blokade računa Univerzitetskog kliničkog centra Kragujevac otežalo je prikupljanje finansijskih sredstava za isplatu zarada pomenutim zaposlenima“, pisalo je u odgovoru.

Račun ove ustanove bio je u blokadi ove godine 8 dana, do 2. marta. Od 2018. godine bio je ukupno u blokadi 89 dana.

Prema poslednjem izveštaju Inspektorata za rad za 2019, te godine inspekcija je podnela 1.869 zahteva za pokretanje prekršajnog postupka (na osnovu Zakona o radu) i na osnovu tih zahteva izrečena je prekršajna kazna, a 270 pokrenutih prekršajnih postupaka je zastarelo. Prosečan iznos izrečene kazne te godine je bio 103.602 dinara.

ПОЛИТИКА

Svaki deseti zaposleni u Srbiji s nepunim radnim vremenom

<http://www.politika.rs/sr/clanak/475416/Svaki-deseti-zaposleni-u-Srbiji-s-nepunim-radnim-vremenom>

U EU je značajno viši procenat radnika angažovanih na taj način, jer je reč o zemljama u kojima su plate veće. pa zaposleni mogu da rade onoliko koliko im je dovoljno za pristojan život

U Srbiji je poraslo angažovanje radnika na nepuno radno vreme, ali je sa deset odsto učešća kod nas ono i dalje manje zastupljeno nego u zemljama Evropske unije gde gotovo petina od svih zaposlenih radi na takav način. To, kako je nedavno istakla Darija Kisić Tepavčević, ministarka za rad i zapošljavanje, samo znači da i u našoj zemlji treba očekivati porast ovakvog načina radnog angažovanja, pa se i na vreme treba pripremati za izazove kroz izmene, pre svega, krovnog Zakona o radu.

Profesor Mario Reljanović, naučni saradnik sa Instituta za uporedno pravo, podseća da je u Evropskoj uniji nepuno radno vreme popularnije nego što se misli, posebno u skandinavskim zemljama, a kad je reč o takvom radnom angažovanju tradicionalno su u vrhu Holandija, Belgija, Švajcarska, Nemačka...

– Podaci Eurostata pokazuju da u Holadiji čak polovina zaposlenih radi na taj način, u Belgiji 34 odsto, Nemačkoj oko 30 odsto, a u Švajcarskoj još više – 38 procenata. U Evropi ima više radnika sa nepunim radnim vremenom nego u Srbiji, jer u tim zemljama od zarade sa nepunim vremenom rada može da se živi. Dakle, zemlje u kojima je viši lični dohodak imaju visok procenat zaposleni na taj način, jer ljudi biraju da rade onoliko koliko im je dovoljno za normalan i pristojan život – ističe prof. Reljanović.

Istovremeno, dodaje on, takav angažman odgovara i državi, jer se time postiže puna zaposlenost, dok je samom poslodavcu svejedno, jer plaća određenih fond radnih časova, bez obzira na to da li je na takav način uposlio više ili jednog radnika.

– Ovdašnje ankete pokazuju da oko 38 odsto ljudi radi sa nepunim radnim vremenom, a kao najčešći razlog navodi se nemogućnost pronalaska posla sa punim vremenom. Trećina ispitanika ne iznosi razlog zašto tako radi – otkriva prof. Reljanović.

Ipak, da bi se dostigao prosek u EU, u Srbiji bi trebalo da se usaglase porodični i profesionalni život.

– Kod nas postoji mogućnost da se radi sa nepunim radnom vremenom, samo pod određenim uslovima zbog, na primer, bolesti deteta, ili pak ako poslodavac to dozvoli. Ako ne dozvoli, onda nije moguće da se recimo roditelji etapno uključuju u svoj posao posle porodijskog odsustva. To etapno uključivanje u posao je ono što je odavno preporučeno i trebalo bi mu naći mesto u zakonodavstvu, kao i obavezno porodijsko odsustvo za oca deteta – objašnjava naučni saradnik, dodajući da u Srbiji nema drugih zakonskih prepreka da bi se radnik angažovao na nepuno radno vreme.

Razlozi zbog kojih je u Evropskoj uniji veći procenat angažovanih na nepuno radno vreme su ekonomske prirode, a ljudi često tako rade i kad ne mogu da nađu posao, kada su bolesni ili ne mogu da usklade porodične obaveze sa poslom.

Bojan Urdarević, profesor radnog prava na Pravnom fakultetu u Kragujevcu, podseća da svi oni koji rade na takav način u Srbiji imaju ista prava kao i ostali radnici.

– Ipak, kvalitet tih prava im jeste umanjen. Drugim rečima, zarada im je manja, jer se isplaćuje prema broju radnih sati. Zapravo, sva prava iz radnog odnosa smanjuju se srazmerno vremenu provedenom na radu – navodi prof. Urdarević, podsećajući da se poslodavcima ipak sve više isplati da ponude takve angažmane i zbog novih okolnosti.

– Takvi poslovi do sada su bili karakteristični za školstvo i zdravstvo, a kod privatnih poslodavca to baš i nije bila praksa. Trebalo bi videti da li je sada zbog korone porastao procenat angažovanja radnika sa nepunim radnim vremenom i na kojim konkretno poslovima – napominje Urdarević.

Šta bi to u zakonu trebalo promeniti da bi ljudi koji rade na takav način ubuduće dobili još bolju zaštitu?

„Ništa”, uveren je ovaj profesor, „jer naš Zakon o radu već sadrži odredbu o nepunom radnom vremenu koja je u skladu sa međunarodnim standardima”.

Predlog izmena Zakona o PIO na javnoj raspravi

<http://www.politika.rs/sr/clanak/475334/Predlog-izmena-Zakona-o-PIO-na-javnoj-raspravi>

Novim pravnim aktom biće obuhvaćeni radnici koji su po sili zakona morali da se penzionišu pre 65. godine, a sada će dobijati punu starosnu penziju budući da su potpisali ugovor s vladom

Unovom predlogu izmena Zakona o penzijskom i invalidskom sistemu koji će na javnoj raspravi biti do 2. aprila nema ni pomena o pooštavanju starosne granice za odlazak u penziju nakon navršenih 65 godina života ni za muškarce ni za žene. Time sve spekulacije o tome da ćemo još stariji u mirovinu zbog neodrživosti penzijskog sistema i odnosa broja zaposlenih prema penzionerima, koje su se poslednjih meseci mogle čuti u javnosti, padaju u vodu. Bar za sada.

Nema, doduše, bar prema onome što se može pročitati u predlogu izmena zakona, ni najave da bi se mogli ukinuti penali za prevremeno penzionisanje onih koji su otišli pre 65. godine u penziju i da ove kazne budu samo privremene.

Pravo na ukidanje penala za odlazak u penziju pre 65 godine ima oko 7.000 radnika koji su protivno svojoj volji morali da se penzionišu zbog činjenice da su im firme otišle u stečaj ili u restrukturiranje, a oni su do penzije imali još dve, odnosno pet godina.

U Ministarstvu rada objašnjavaju da je reč je o osobama koje su prihvatile program Vlade Srbije za rešavanje viška zaposlenih u procesu racionalizacije, restrukturiranja i pripreme za privatizaciju, ali su zbog izmena zakona iz 2014. godine, umesto starosne, ostvarila pravo na prevremenu starosnu penziju sa trajnim umanjnjem iznosa ove penzije.

U međuvremenu, bio je usvojen Zakon o PIO kojim je uvedeno da će onima koji steknu samo godine staža kao uslov za penziju, ali ne i godine starosti, prinadležnosti biti umanjivane. To znači isplatu umanjene penzije za svaki mesec koji fali do ispunjenja starosne granice za penzionisanje. Odlukom Vlade Srbije iz marta 2016. godine ovoj grupi penzionera je do 1. oktobra isplaćivana puna penzija, a problem je nastao kada je tehnička vlada taj zaključak ukinula.

Ova izmena biće uneta u novi predlog nacrta Zakona o PIO na osnovu zaključku vlade od 19. novembra 2020. godine, potvrdili su za „Politiku” u Ministarstvu rada. Shodno tome ovi penzioneri dobijaju punu, a ne umanjenu penziju.

Upitani šta još predviđaju nove izmene Zakona o PIO u ministarstvu odgovaraju da su predložene promene koje se odnose na utvrđivanje vanbračne zajednice i korisnike porodične penzije. Posebno će se povesti rasprava o razlici do najnižeg iznosa za one kojima su primanja niža od najnižeg iznosa penzije, a koji primaju i inostranu.

Postaviće se i pitanje da li će fond ubuduće imati pravo da zahteva naknadu pričinjene štete od osoba koje koriste tuđu negu i pomoć i od nekog drugog. Svi korisnici porodične penzije ubuduće će biti u ravnopravnom položaju, tako što se posle smrti penzionera ona neće određivati od prevremene starosne penzije već od starosne ili invalidske penzije koja bi osiguraniku pripadala u času smrti, te se radi tehnička korekcija odredbe.

Izmenama će se utanačiti i pitanje i kako najbezbolnije rešiti problem koji se javlja sa isplaćenom penzije nakon smrti korisnika, kada neko umesto njega nastavlja da podiže penziju. Kada se to otkrije, PIO fond ima problem kako da vrati novac koji je uplaćen nakon smrti penzionera. Fond svakog meseca ima oko milion aktivnih obustava na osnovu kojih se poveriocima uplaćuje penzija, odnosno novčane naknade po osnovu realizacije rešenja o izvršenju, ili rešenja o administrativnoj zabrani. Naplata svih poverilaca može se desiti posle okončanja ostavinskog postupka, a ne iz sredstava fonda.

Jedno od važnih pitanje je i postojanje vanbračne zajednice koja se utvrđuje u vanparničnom postupku, ali ne i obaveza izdržavanja.

NOVA.RS/AGENCIJE

Stiže nam 20 odsto manje para od familije iz inostranstva

<https://nova.rs/vesti/biznis/stize-nam-20-odsto-manje-para-od-familije-iz-inostranstva/>

Ni Srbija neće biti izuzetak - globalni pad doznaka od 20 odsto, koji je prognozirala Svetska banka, u istom procentu će pogoditi i našu zemlju. Tako bi priliv novca od naših građana iz inostranstva ove godine lako mogao da padne ispod tri milijarde evra.

Na smanjenu potrošnju domaćinstava, koja se ove godine očekuje u svim zemljama Zapadnog Balkana, uticaće, između ostalog, i manji obim doznaka iz inostranstva, prognoziraju analitičari Svetske banke.

“U regionu se predviđa njihov pad od 10 procenata u odnosu na isti period prethodne godine, dok će Srbija i Crna Gora verovatno zabeležiti pad doznaka od skoro 20 procenata”, navodi se u poslednjem ekonomskom izveštaju Svetske banke.

U svim zemljama zapadnog Balkana recesija će biti vođena padom domaće i strane tražnje tokom krize koronavirusa.

“Globalne i nacionalne mere suzbijanja širenja virusa, od socijalnog distanciranja do obustave poslovanja, uzrokuju poremećaje na strani ponude i smanjuju prihode i potrošnju domaćinstava. To je dvostruki šok, na strani ponude i tražnje. Usluge će biti pod dugoročnijim uticajem sve dok su na snazi ograničenja putovanja i mere socijalnog distanciranja. A, veliki procenat ukupne zaposlenosti u regionu se odnosi baš na sektor usluga – 75 procenata u Crnoj Gori i oko 50 odsto u drugim zemljama”, ukazuje se u izveštaju.

Prema računici koju je Nova.rs već objavila pre objave procene za Srbiju, pad doznaka od 20 odsto u odnosu na prošlu godinu, znači 700 miliona evra manji devizni priliv u zemlju. Time bi ukupne doznake u ovoj godini bile tek 2,8 milijardi evra.

Podsetimo, tokom cele 2019. godine u Srbiju se, od doznaka, slilo ukupno 3,5 milijardi evra. Najveći mesečni priliv novca od naših državljana u inostranstvu zabeležen je u julu mesecu, ukupno 341 milion evra.

Udeo doznaka u bruto domaćem proizvodu Srbije je na nivou od 5,8 odsto. Prema podacima Svetske banke, ovaj procenat na Kosovu je 12 odsto, u BiH 8,4 odsto, Crnoj Gori četiri odsto, Albaniji 5,2 odsto i u Severnoj Makedoniji – zvanično – 1,7 odsto.

“Doznake radnika koje dolaze u Severnu Makedoniju zvaničnim kanalima iznosile su 1,6 odsto BDP-a u 2019. godini. Ipak, ukupni povratni transferi u 2019. godini iznosili su 13,6 procenata BDP-a”, napominju u Svetskoj banci.

Time je Severna Makedonija, na području Zapadnog Balkana, država sa najvećim udelom doznaka u svom BDP.

U Svetskoj banci, za ovu godinu, predviđaju i pad investicija.

Razlog je, kako se navodi, ograničenje likvidnosti i značajne nesigurnosti.

“Najpogođenije će biti Kosovo sa padom od 21,5 procentnih poena, usled činjenice da će odložena javna ulaganja i manje investicije dijaspore u nekretnine samo dodatno pogoršati situaciju”, navode analitičari Svetske banke.

ONI U SRBIJI ZARAĐUJU I DO 7.500 EVRA MESEČNO! Ceo jedan sektor važi za najplaćeniji, početnicima i više od 700 evra, a prosek je 150.000 dinara

<https://www.blic.rs/biznis/moj-biznis/oni-u-srbiji-zaradjuju-i-do-7500-evra-mesečno-ceo-jedan-sektor-vazi-za-najplaceniji/ve7d59s>

Programeri u Srbiji zarađuju i do 7.500 evra mesečno, a prosečna plata naših IT stručnjaka ide i iznad 1.200 evra, pokazuje zvanična statistika.

Prema podacima RZS, zaposleni u oblasti računarskog programiranja i IT sektora, godinama su u vrhu liste po visini plata koje u proseku iznose oko 150.000 dinara mesečno.

Istovremeno, podaci vodećeg sajta za zapošljavanje IT stručnjaka helloworld.rs govore da programeri u Srbiji zarađuju u proseku oko 1.225 evra. Njihove analize pokazale su i da najplaćeniji programer u našoj zemlji mesečno inkasira više od 7.500 evra!

Pitate se šta on to radi. Odgovor je da se bavi razvojem i održavanjem pouzdanih i efikasnih softverskih sistema, odnosno softverskim inženjerstvom. Gde to toliko zarađuje, nije objavljeno, ali je očigledno u firmi koja zna zašto ga toliko plaća.

Plate u IT sektoru u Srbiji generalno jesu visoke bez obzira na vrstu posla. One se kreću od 736 evra koliko zarađuju radnici bez iskustva, preko 1.144 za mediore, do 1.724 evra kolika je prosečna plata seniora programera.

Posmatrano po sektorima najviše zarađuje vođa tima, čovek koji nadgleda rad tehničkog osoblja u kompaniji, njegova zarada prosečno iznosi 2.520 evra, druga je pozicija deliveri menadžera, čoveka koji uklanja sve što usporava ili blokira tim u isporuci proizvoda, sa 2.300 evra.

Slede idejni arhitekta, onaj koji upravlja rešenjima u odnosu na poslovne probleme, sa zaradom od 2.258 i softverski inženjer sa 2.244 evra, dok je na poslednjem mestu po prosečnoj zaradi sa

2.029 evra generalni tehnički direktor - najviša tehnološka izvršna pozicija unutar kompanije koja vodi tehnološki odsek ili odsek za inženjering.

Posmatrajući gradove najveće plate u IT sektoru su u Beogradu - 1.664 evra u proseku, slede Niš sa 1.229 i Kragujevac sa 1.196 evra. Na četvrtom mestu je Novi Sad sa platom od 1.104 evra i Subotica gde je prosečna zarada 831 evra.

Programeri

Programiranje bi u najjednostavnijem objašnjenju podrazumevalo davanje uputstava mašini kako bi radila. Danas mnoge poslove obavljaju mašine, ili su barem sastavni deo mnogih kompanija, te je za svaku od njih potrebno napraviti posebne programe rada i naravno održavati ih.

Posao programera jeste da stvaraju te programe, odnosno da ih kreiraju, ali i stalno ažuriraju, tačnije dodaju nove mogućnosti. Takođe, neophodno je da ih stalno testiraju kako bi otkrivali potencijalne greške i prepreke u radu.

Veb diveloperi i veb dizajneri

Razlika među njima je ta što prvi, veb diveloperi, prave sajtove i održavaju njihov rad, dok drugi dizajniraju sajt, odnosno kreiraju njegov izgled.

Te dve vrste digitalnih radnika moraju da sarađuju međusobno kako bi sve funkcionisalo dobro. Veb diveloperi zaduženi su za deo sajta koji posetioци obično ne vide. Oni povezuju sajt sa bazama podataka i omogućavaju objavljivanje sadržaja. Takođe, ostvaruju komunikaciju na internetu i vode računa o bezbednosti sajta.

S druge strane, veb dizajneri praktično prave predstavljanje firme na internetu, te moraju da je naprave dovoljno zanimljivom da privuče potencijalne klijente/kupce, a dovoljno jednostavnom za dobar pregled. Oni tu takođe, ti koji izgled već formiranih sajtova prilagođavaju za mobilne telefone i druge prenosne uređaje.

Stručnjaci za optimizaciju sajtova

Osnovni posao ovih eksperata jeste da se kompanija ili brend za koji rade, nađe među prvima pri besplatnom pretraživanju na internetu.

Da, možda toga niste bili svesni, ali kada nešto tražite na internetu, pretraživači (Gugl, Jahuu, Bing...) ne nude one stranice koje su najbolje ili najtraženije, već one koje su dobro optimizovale sajt, odnosno uskladile ključn ereči pretrage sa svojim sajtom.

IT administratori

Administratori u IT oblasti su zapravo oni koje najpre zovemo kada imamo neki problem sa povezivanjem na internet ili generalno kompjuterima. Njihov posao je da održavaju i unapređuju računarske sisteme, bez obzira da li rade u nekim ustanovama ili kompanijama.

Oni su zaduženi za korišćenje savremene hardverske opreme, postavljanje računarskih mreža i odgovarajuću softversku podršku u različitim preduzećima.

Na zaradu od trgovine kriptovalutama ne plaća se godišnji porez na dohodak

<https://rs.n1info.com/biznis/na-zaradu-od-trgovine-kriptovalutama-ne-placa-se-godisnji-porez-na-dohodak/>

Bez obzira na koji način je ostvario prihode, ukoliko su oni tokom 2020. godine zbirno premašili 2,98 miliona dinara, građanin po slovu zakona mora da ih prijavi Poreskoj upravi. U to, međutim, ne spadaju i prihodi ostvareni trgovinom kriptovalutama, što za pojedine građane predstavlja značajan izvor zarade. Kako za portal N1 objašnjava advokat Željka Motika, na zaradu od prodaje kriptovaluta plaća se porez na kapitalnu dobit od 15 odsto, što važi tek od ove godine, pošto Srbija pre nije imala Zakon o digitalnoj imovini.

Ministarstvo finansija nedavno je objavilo da je „granica“ za prijavu godišnjeg poreza na dohodak za 2020. tačno 2.987.424 dinara. Svi koji su zaradili više od toga, bez obzira da li je reč o plati, naplaćenju kiriji, honorarima, prodaji neke pokretne imovine ili nekretnine, moraju da do 17. maja podnesu poresku prijavu.

U ove prihode, bez obzira koliko značajni bili, ne uračunava se zarada ostvarena prodajom kriptovaluta.

„Prema Zakonu o porezu na dohodak građana, prihod od kriptovaluta od ove godine oporezuje se porezom na kapitalnu dobit. Ako ste, na primer, kupili kriptovalute pre dve godine i sada ih prodate, na razliku koju ste ostvarili u ceni plaćate porez od 15 odsto“, objašnjava Željka Motika.

Znatno veći porez platiće oni koji ne mogu da dokažu za koliko novca su kupili te kriptovalute koje su sada prodali.

„Ako nemate dokaz koliko ste platili te kriptovalute koje ste, u našem konkretnom primeru – kupili pre dve godine, osnovica za oporezivanje biće vam ceo prihod koji ste sada ostvarili njihovom prodajom. To znači da ćete na kupoprodajnu cenu platiti porez po stopi od 15 odsto“, objašnjava naša sagovornica.

Postoje i oni koji rudare kriptovalute, i tu je obračun poreza, tačnije poreske osnovice – nešto drugačiji.

„To su osobe koje su kupile opremu za takozvano rudarenje kriptovalute i na takav način su stekle ovu vrstu digitalne imovine. One bi trebalo da obezbede dokaze za sve troškove koje su imale da bi ta kriptovaluta postala njihova – od kupovine opreme, potrošnje struje i slično. Te dokaze bi mogle da koriste pred Poreskom upravom kako bi smanjile osnovicu za obračun poreza“, navodi Željka Motika.

Prema važećem zakonskom rešenju, na prihode od bilo koje vrste digitalne imovine ne plaća se godišnji porez na dohodak građana, već samo pomenuti porez na kapitalnu dobit.

Upola manji porez

Zakon predviđa i mogućnost za oslobođenje plaćanja dela poreza na kapitalni dobitak u visini od 50 odsto u slučaju da se sredstva ostvarena prodajom digitalne imovine u roku od 90 dana od dana prodaje uloži u osnovni kapital privrednog društva ili kapital investicionog fonda osnovanog u Srbiji, kao i pravo na povraćaj 50 odsto poreza ako se navedena investicija izvrši u roku od 12 meseci od dana prodaje digitalne imovine, objašnjava naša sagovornica.

Poreska identifikovala uplate iz inostranstva za preko 41.000 frilensera

<https://novaekonomija.rs/vesti-iz-zemlje/poreska-identifikovala-uplate-iz-inostranstva-za-preko-41000-frilensera>

Poreska uprava je do 18. januara identifikovala 41.138 lica koja su iz inostranstva prihodovala putem digitalnih ili frilenserskih platformi, objavio je Centar za istraživanje javnih politika (CIJP) na svojoj Fejsbuk stranici.

Institucije su tek nakon intervencije Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti poslale zbirne podatke o tome koliko je ljudi primalo novac iz inostranstva preko platformi kao što su Upwork, Bibo Global Opportunity, AirBnB, Booking, Payoneer, Skrill, Upwork i World Pay.

CIJP napominje da je Poreska uprava poslala ne samo podatke o digitalnim platformama na kojima frilenseri rade, već i o onima preko kojih se isplaćuje novac ili izdaju nekretnine.

"Budući da smo tražili samo podatke o digitalnim platformama na kojima frilenseri rade, ovo baš i nije odgovor kojem smo se nadali. Da ne bude zabune, sudeći po rešenjima o naplati zaostalog poreza koje su pokazali Udruženje radnika na internetu, Startit i Netokracija Srbija, Poreska uprava sasvim dobro razlikuju ove vrste platformi, ali možda nema kada da ih prebrojava, jer se bavi slanjem novih rešenja", navodi se u objavi Centra za istraživanje javnih politika.

Kalkulator za frilensere: Koliko ćete tačno platiti državi

<https://nova.rs/vesti/biznis/frilenseri-kalkulator-dugovanja/>

Kako bi olakšali frilenserima, koje je nedavno "obradovala" odluka vlade da moraju da izmire poreske obaveze u prethodnih pet godina, Udruženje frilensera i preduzetnika Srbije izradilo je kalkulator koji treba precizno i tačno da prikaže navodni dug frilensera državi.

Kako se u javnosti pojavljuju razne cifre i tumačenja, a iz Poreske uprave stigla najava da će izdati 40.000 novih poreskih rešenja tokom aprila, Udruženje frilensera i preduzetnika Srbije je u saradnji sa Udruženjem radnika na internetu izradilo kalkulator koji tačno prikazuje dug "slobodnjaka" i kome se može pristupiti na ovom linku.

Za potrebe kalkulatora je korišćena računica koju je Vlada predložila nakon pregovora u februaru. Iz UPFS navode da tabele i kalkulator pokazuju koliko je taj navodni dug, nastao "neradom, neznanjem i davanjem pogrešnih informacijama od strane Poreske uprave" zapravo nenaplativ.

Kalkulator, iako neće mnogo usrećiti frilensere, će im bar dati koliko je moguće tačne i precizne informacije i odgovore na pitanja koliki će biti iznos duga u aprilu 2021.godine, prema predlogu Vlade iz februara, kolike će im biti mesečne obaveze ukoliko im odobre reprogram, koliko će im novca ostati u novčaniku, šta bi se desilo ukoliko bi im se buduće zarade smanjile...

Ministarka dala 2 miliona Tanjugu da prati njene aktivnosti

<https://nova.rs/vesti/politika/ministarka-dala-2-miliona-tanjugu-da-prati-njene-aktivnosti/>

Za Medijsko praćenje aktivnosti Ministarstva zaštite životne sredine, kojim rukovodi Irena Vujović, pre tri meseca je izdvojeno dva miliona dinara. Putem javne nabavke pomenuti posao je dobilo Javno preduzeće Novinska agencija Tanjug, koje je ranije ovog meseca izbrisano iz Agencije za privredne registre.

U decembru 2020. godine, Ministarstvo zaštite životne sredine donelo je odluku da ugovor koji se odnosi na medijsko praćenje tog vladinog tela dodeli Tanjug JP, Obilićev venac 2, Beograd.

Kako se navodi u ugovoru, procenjena vrednost javne nabavke iznosi tačno 2 miliona dinara bez PDV-a, a na pomenutoj javnoj nabavci Tanjug se pojavio kao jedini ponuđač.

U ugovoru se navodi da je komisija, pošto je pregledala ponudu Tanjuga, konstatovala da je ista podneta u skladu sa zahtevima iz konkursne dokumentacije.

“S obzirom da je podneta ponuda od samo jednog ponuđača i da je prihvatljiva prema dostavljenoj dokumentaciji i procenjenoj vrednosti, naručilac će dodeliti ugovor ponuđaču Tanjug JP, Obilićev venac 2, Beograd”, navodi se u ugovoru koji potpisuje ministarka Irena Vujović.

Podsetimo, početkom meseca je javno preduzeće Novinska agencija Tanjug, koja je odlukom Vlade na 10 godina ustupljena firmi “Tačno”, izbrisano iz Agencije za privredne registre.

To se može videti na sajtu APR, ali i u medijskom registru, gde piše da su izbrisani Generalni servis Tanjuga, Servis vesti iz strane štampe, Servis vesti na engleskom jeziku, Ekonomski servis, Video, Foto i Fono servis, kao i Servis vesti, BIZ servis i Premium servis.

U isto vreme u registru medija firma “Tačno” registrovala je svoj Tanjug servis na engleskom jeziku, Video, Foto, BIZ i Lajvstrim servis.

Brisanje JP Novinska agencija Tanjug iz APR donekle je predstavljalo iznenađenje, budući da to niko nije najavio. Prema zvaničnim informacijama, Tanjug je samo ustupljen na 10 godina kompaniji “Tačno”, koja je u vlasništvu firme “Minakord” Željka Joksimovića i Manje Grčić i RTV Pančeva, čiji je gotovo stopostotni vlasnik Radoica Milosavljević.

Krajem prošle godine, baš u danima kad je ministarka stavila paraf na ugovor koji podrazumeva medijsko praćenje rada njenog resora, ponovo su se pojavili problemi sa kvalitetom vazduha u Srbiji. Međutim, iz nadležnog ministarstva su ostali nemi na apele da preuzmu nešto po pitanju toga što stanovnici pojedinih gradova praktično mogu da vide vazduh koji udišu. Istovremeno, Irena Vujović se odlučila na medijsko tihovanje, pa je deo javnosti s pravom postavljao pitanje gde se nalazi ministarka.

Direktno.

Za Monu Tomu mere ne važe, ili...?

<https://direktno.rs/vesti/drustvo-i-ekonomija/341693/toma-mona-radnje-.html>

Objava 20-03-2021.

Modna kuća Mona mušterijama nudi da po robu dođu u butik, uprkos zabrani rada prodavnica. Ministar građevinarstva i jedan od dva naslednika modne kompanije Mona Tomislav Momirović, pak, tvrdi da nije tako. Gde je istina?

Građani su приметili da na prodajnim objektima kompanije Mona stoje natpisi na kojima kaže da "ukoliko ne želite da čekate 2-3 dana na isporuku onlajn porudžbine, kao ni da istu plaćate, svoju kupovinu možete preuzeti ispred prodavnice".

Ministar je na apel građana koji su okačili fotografije Mona radnje u Knez Mihailovoj i apel da ovo nije dozvoljeno odgovorio sa:

- Ne pričajte gluposti. Ne bih smeo da reklamiram, ali samo online šoping u Moni dolazi u obzir - napisao je Mona i dodao sajt modne kuće.

Da ministar ili laže ili nije upućen šta se u krugu ovog porodičnog biznisa dešava, potvrdilo se i telefonskim pozivom jednoj od radnica ovog butika.

- Ja se ispričala sa radnicom. Skoro minut smo se dogovarale za tašnu. Do 19 časova mogu da dođem da izaberem šta želim pa će mi ona dati na vratima. Onlajn kupovina - napisala je sugrađanka koja je pozvala butik.

Inače, zatvoreni su kafići, restorani, barovi, tržni centri, sve prodavnice (osim prodavnica prehrambene delatnosti), bioskopi, muzeji, galerije, kozmetički i frizerski saloni, saloni lepote, kladionice, kockarnice, dečje igraonice, teretane, vežbaonice, fitnes centri, bazeni, baloni za sport. I dok će ove nove mere koje je Vlada Srbije donela važiti do nedelje, 21. marta za sve, prodavnice koje su u vlasništvu porodice ministra Momirovića izgleda imaju privilegovan status.